

Sygn. akt I PK 227/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)
SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa B. Ś.
przeciwko Zespołowi Szkół Ponadgimnazjalnych w Ż.
o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 czerwca 2015 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 22 kwietnia 2014 r.,

- 1. oddala skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej 570 (pięćset siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka B. Ś. żądała przywrócenia do pracy z dniem 1 września 2013 r. oraz zasądzenia wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy za wrzesień i październik 2013 r. w kwocie 8.083,40 zł.

Zgodnie z ustaleniami przyjętymi w sprawie i akceptowanymi przez Sąd drugiej instancji, powódka była nauczycielem dyplomowanym. Z pozwanym łączyła ją umowa o pracę. Jednocześnie została mianowana na stanowisko nauczyciela aktem mianowania z 26 czerwca 1996 roku. Pełniła także funkcję społecznego inspektora pracy. Pozwany pracodawca wypowiedział powódce pismem z 29 maja 2013 r. stosunek pracy z powodu częściowej likwidacji szkoły na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. 2006 Nr 97, poz. 674 ze zm. (dalej jako „Karta Nauczyciela”). Pracodawca zachował tryb konsultacji, określony w ust. 5a i przed dokonaniem wypowiedzenia zawiadomił organizację związkową o zamiarze wypowiedzenia powódce stosunku pracy z przyczyn określonych w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, a organizacja związkowa nie wyraziła na to zgody. Bezsporne w przedmiotowej sprawie jest, że w 2012 r. rozpoczął się proces likwidacji szkół wchodzących w skład pozwanego Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych. Likwidacja ostatniej ze szkół miała nastąpić 31 sierpnia 2014 r. W roku szkolnym 2013/2014 prowadzona była tylko jedna klasa III będąca ostatnią klasą likwidowanego zespołu szkół. W projekcie planu organizacyjnego roku szkolnego 2013/2014 dla powódki przewidziano 3 godziny wychowania fizycznego, których objęcia powódka odmówiła. Nauczanie przedmiotów ogólnych, których powódka uczyła wcześniej zakończyło się na poziomie klasy II.

Wyrokiem z dnia 22 października 2013 r. Sąd Rejonowy w R. przywrócił powódkę z dniem 1 września 2013 r. do pracy w pozwanym Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych na poprzednich warunkach pracy i płacy oraz zasądził od pozwanego na jej rzecz 8.083,40 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy za okres od 1 września 2013 r. do 31 października 2013 r., płatną pod warunkiem podjęcia pracy w pozwanym Zespole.

W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji wskazał, że Sąd wskazał, że zgodnie z art. 13 ust.1 ustawy o społecznej inspekcji pracy (Dz.U. Nr 35, poz. 163),

zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę z pracownikiem pełniącym funkcję społecznego inspektora pracy w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu, chyba że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. W takim wypadku rozwiązanie umowy o pracę może nastąpić po uprzednim uzyskaniu zgody statutowo właściwego organu zakładowej organizacji związkowej. Wobec tego, mając na uwadze ustalony stan faktyczny, Sąd uznał żądanie powódki w zakresie przywrócenia do pracy i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy za uzasadnione w świetle art. 45 § 1 k.p. i art. 47 k.p. w związku z art. 91c Karty Nauczyciela

Wyrokiem zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną Sąd Okręgowy zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w punktach 1 i 2 i oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy podzielił pogląd Sądu pierwszej instancji, że zaistniał obiektywny brak możliwości dalszego zatrudnienia powódki w pełnym wymiarze zajęć w kolejnym roku szkolnym. Wskazał też, że na akceptację zasługuje stanowisko Sądu Najwyższego, iż art. 20 Karty Nauczyciela zawiera regulacje wyczerpujące i zupełne, dotyczące przyczyn oraz trybu rozwiązywania stosunków pracy z nauczycielami, w tym mianowanymi, a także stanowisko, że brak możliwości dalszego zatrudnienia nauczycieli w pełnym wymiarze zajęć w kolejnym roku szkolnym uzasadnia rozwiązywanie stosunków pracy, bez względu na zakazy wypowiedzania stosunków pracy, które nie obowiązują w okolicznościach wyczerpująco uregulowanych w art. 20 lub 22 Karty Nauczyciela. Dlatego, w ocenie Sądu Okręgowego, powódka nie podlega ochronie na podstawie art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy. Przyjęcie przeciwnego poglądu skutkowałoby tym, że nawet po zakończeniu procesu likwidacji pozwanego, nie można byłoby rozwiązać z powódką stosunku pracy, gdyż nadal jeszcze przez okres jednego roku po wygaśnięciu mandatu społecznego inspektora pracy, podlegałaby ochronie. Przy tym nie istniałby już podmiot uprawniony do rozwiązania z nią stosunku pracy.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania

za drugą instancję oraz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżąca zarzuciła wyrokowi Sądu drugiej instancji naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niezastosowanie, a mianowicie naruszenie art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy, przez przyjęcie, że nie ma on zastosowania do ochrony stosunku pracy nauczyciela zatrudnionego na podstawie mianowania oraz art. 20 Karty Nauczyciela, przez przyjęcie, że norma ta stanowi regulację zupełną w zakresie trybu postępowania przy rozwiązywaniu z nauczycielami stosunków pracy z przyczyn w nich wskazanych i w przypadkach w niej wskazanych nie znajdują zastosowania przepisy ochronne wymienione w art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy.

W uzasadnieniu podstaw skargi wskazano w szczególności, że w momencie rozwiązania z powódką stosunku pracy, pozwany Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nie został zlikwidowany. Wprawdzie proces likwidacji był rozpoczęty, to jednak szkoła nie zaprzestała swojej działalności z dniem rozwiązania z powódką stosunku pracy, tj. 31 sierpnia 2013 r. Podstawą rozwiązania stosunku pracy z powódką był więc art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, co nie uzasadnia pozbawienia powódki ochrony zatrudnienia wynikającej z pełnionej funkcji społecznego inspektora pracy. Ponadto, powódka oprócz tego, że zatrudniona była w pozwanej placówce na podstawie mianowania, pełniła równocześnie funkcję społecznego inspektora pracy. Tym samym brak jest jakichkolwiek podstaw do wyłączenia w jej wypadku zastosowania art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy, skoro wszystkie przesłanki wymienione w tym przepisie zostały spełnione (pełnienie funkcji i zatrudnienie na podstawie mianowania). Skoro przepis ten jednoznacznie odnosi się również do zatrudnienia na podstawie mianowania, brak jest podstaw do przyjęcia, że nauczyciele zatrudnieni na podstawie mianowania, nie są tym przepisem objęci.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że podstawa skargi kasacyjnej została sformułowana w sposób uniemożliwiający Sądowi Najwyższemu ocenę jej zasadności, ze względu na niezastosowanie się przez pełnomocnika skarżącej do wymagań wynikających z art. 398¹³ § 1 i art. 398³ § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod rozwagę jedynie nieważność postępowania. Dlatego dla skuteczności skargi kasacyjnej konieczne jest uzasadnienie formułowanej podstawy kasacyjnej przez wyraźne określenie, jakie konkretnie przepisy aktu prawnego zostały naruszone i na czym naruszenie każdego z nich polegało. Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów ani też do podejmowania prób domysłów co do tego, jakiego przepisu dotyczy podstawa skargi kasacyjnej. Z kolei z art. 398³ § 1 k.p.c. wynika, że prawidłowe przytoczenie podstaw kasacyjnych polega na tym, że skarżący powinien wskazać, na której z przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c. podstaw kasacyjnych opiera skargę kasacyjną, następnie przytoczyć - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) ustawy - naruszone przepisy prawa i wyjaśnić, na czym ich naruszenie polega, oraz wykazać, że naruszenie przepisów postępowania mogło mieć wpływ na wynik sprawy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Lex nr 424365). Należy też dodać, że uzasadnienie podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga - poza przytoczeniem naruszonego przepisu prawa - wskazania sposobu jego naruszenia i wyjaśnienia, na czym polega jego błędna wykładnia lub niewłaściwe zastosowanie i jak, zdaniem skarżącego, powinien on być rozumiany i stosowany. Należy też zauważyć, że zarzut niewłaściwego zastosowania prawa i zarzut błędnej wykładni zostały ujęte w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. alternatywnie, co wynika z odmiennej treści każdego z nich. Jeżeli więc skarżący pragnie zakwestionować zaskarżone orzeczenie z punktu widzenia obydwu postaci naruszenia prawa materialnego, to powinien wyraźnie każdą z tych postaci wskazać i przytoczyć zarzuty odnoszące się odpowiednio do każdej z nich. Uzasadnieniem zarzutu błędnej wykładni przepisu prawa materialnego jest przedstawienie wyводу prawnego na temat przepisu, którego naruszenie zarzuca kasacja, ze stanowiskiem, jak należy ten

przepis rozumieć i dlaczego jego interpretacja dokonana przez sąd orzekający jest błędna. Jeśli natomiast skarżący zarzuca jego niewłaściwe zastosowanie, to należy wyjaśnić, na czym polega błąd w subsumcji, i jaki inny przepis należało zastosować. Niemniej jednak, prawidłowo sformułowany zarzut naruszenia prawa materialnego nie może wskazywać na niezastosowanie i jednocześnie błędną wykładnię tego samego przepisu. Skoro bowiem Sąd nie stosował określonego przepisu, to w ogóle nie dokonywał jego wykładni, a tym samym nie jest możliwe postawienie zarzutu, że błędnie zrozumiał jego treść i znaczenie (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2006 r., II PK 311/05, LEX nr 1172520).

Rozpoznawana skarga kasacyjna nie spełnia tych podstawowych wymagań. Ani w *petitum* skargi ani w uzasadnieniu jej podstaw nie wskazano, do którego lub których ustępów art. 13 ustawy o społecznej inspekcji pracy i art. 20 Karty Nauczyciela odnoszą się zarzuty skargi, podczas gdy pierwsze z tych unormowań składa się z czterech, a drugie z jedenastu ustępów, a tylko niektóre z nich wykazują związek z okolicznościami sprawy. Poza tym, zarzucono ich niezastosowanie i jednocześnie błędną wykładnię, co jak wyżej wskazano nie jest logicznie możliwe. Wady te uniemożliwiające ocenę zasadności zarzutów skargi i kasacyjną kontrolę zgodności zaskarżonego wyroku z prawem, są także dostatecznym powodem oddalenia skargi kasacyjnej.

W tym stanie rzeczy, jedynie na marginesie, należy wskazać, że w świetle niespornych ustaleń faktycznych przyjętych w podstawie zaskarżonego wyroku, w 2012 r. rozpoczął się proces likwidacji szkół wchodzących w skład pozwanego Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych. Likwidacja ostatniej ze szkół miała nastąpić 31 sierpnia 2014 r. W roku szkolnym 2013/2014 prowadzona była tylko jedna klasa III będąca ostatnią klasą likwidowanego zespołu szkół. W projekcie planu organizacyjnego roku szkolnego 2013/2014 dla powódki przewidziano 3 godziny wychowania fizycznego, których objęcia powódka odmówiła. Nauczanie przedmiotów ogólnych, których powódka uczyła wcześniej zakończyło się na poziomie klasy II. Pozwany pracodawca wypowiedział powódce stosunek pracy pismem z 29 maja 2013 r. Ustalenia te nie zostały podważone w skardze kasacyjnej stosownymi zarzutami naruszenia przepisów postępowania.

Skarżąca twierdzi, że w momencie rozwiązania z powódką stosunku pracy pozwany Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nie został zlikwidowany. Wprawdzie proces likwidacji był rozpoczęty, to jednak szkoła nie zaprzestała swojej działalności z dniem rozwiązania z powódką stosunku pracy, tj. 31 sierpnia 2013 r. Podstawą rozwiązania stosunku pracy z powódką był więc art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, co nie uzasadnia pozbawienia powódki ochrony zatrudnienia wynikającej z pełnionej funkcji społecznego inspektora pracy. Podnosząc ten argument skarżąca nie bierze jednak pod uwagę, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, możliwość wypowiedzania (i rozwiązywania) stosunku pracy powstaje w trakcie likwidacji (chyba że czynność ta jest nieważna lub pozorna), a nie dopiero po zlikwidowaniu pracodawcy, gdyż inaczej nie byłoby podmiotu mogącego dokonać tych czynności (zob. wyroki z: 10 września 1998, I PKN 310/98, OSNAPIUS 1999 nr 19, poz. 614; 24 listopada 1998, I PKN 455/98 OSNAPIUS 2000 nr 1, poz. 24; 19 sierpnia 2004 r., I PK 489/03, OSNP 2005 nr 6, poz. 78). Skoro więc, jak wynika z niekwestionowanych ustaleń faktycznych, zarządzono całkowitą likwidację pracodawcy powódki, to wypowiedzenie jej umowy o pracę było w ostatecznym rozrachunku uzasadnione i prawidłowe. W takim wypadku nie ma bowiem zastosowania ochrona szczególna, w tym ochrona przysługująca społecznemu inspektorowi pracy. W odniesieniu do umownych stosunków pracy wynika to z art. 41¹ k.p., a w odniesieniu do nauczycieli (zatrudnionych na podstawie umowy o pracę lub mianowania) z kategorycznego brzmienia art. 20 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela i odniesienia ochrony związkowej wyłącznie do sytuacji określonej w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.